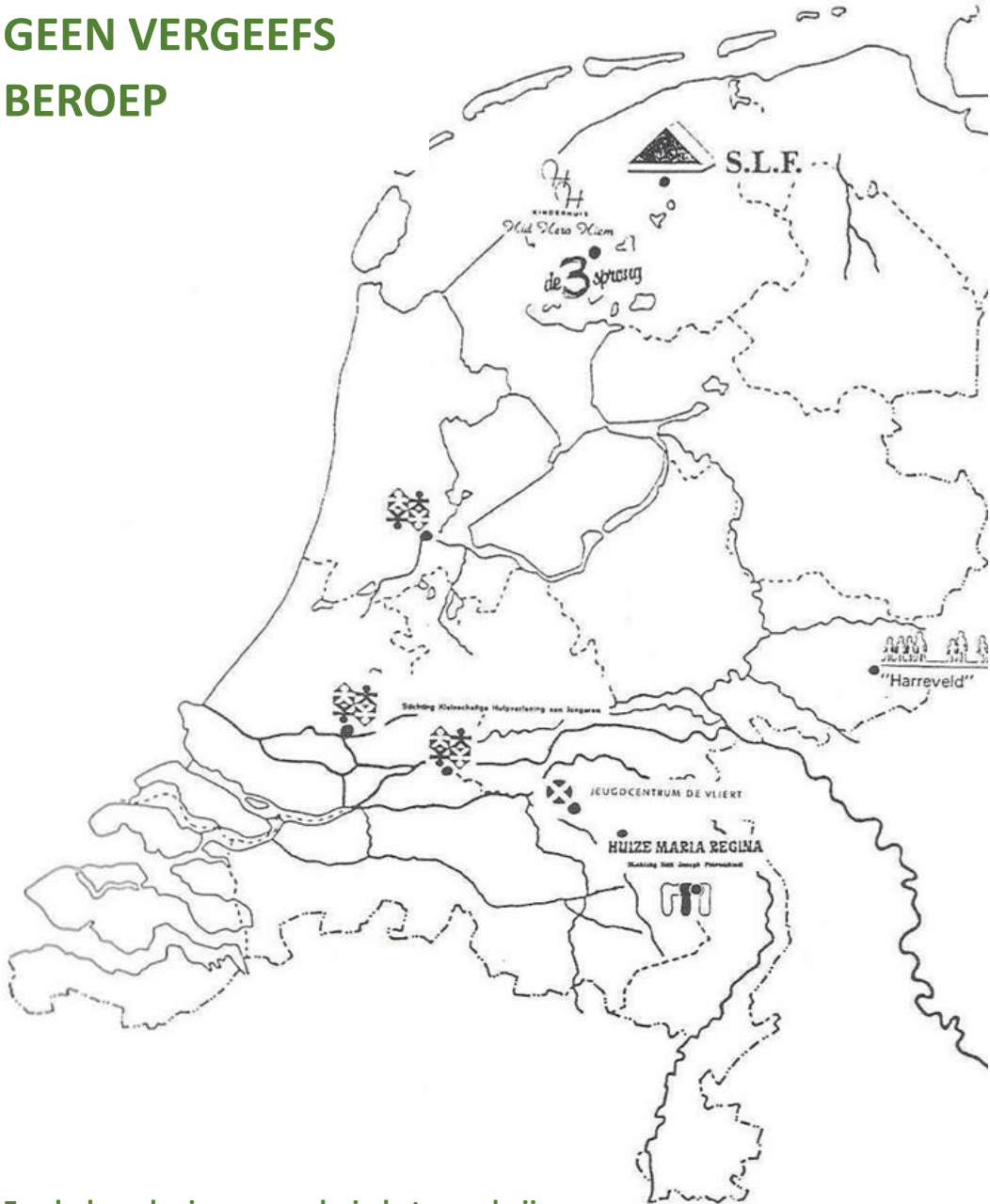

GEEN VERGEEFS BEROEP

Een hulpverleningsvorm dreigde te verdwijnen.
De daarop geattendeerde Tweede Kamer der Staten Generaal voorkwam dat.

Geen vergeefs beroep

Door Peter Paul J. Doodkorte

In 1982 dreigde het Browndale-werk, een kleinschalige jeugdhulpverleningsvorm gebaseerd op gezinsmodellen, te verdwijnen door financiële en organisatorische problemen.

Politiek ingrijpen voorkwam dit, waarna het werk werd geïntegreerd in bestaande jeugdhulporganisaties.

De methode, ontwikkeld in Canada, richtte zich op kleinschaligheid, intensieve begeleiding en de filosofie dat elk kind uniek en welkom is.

Ondanks de politieke steun bleef de voortzetting van Browndale kampen met structurele problemen, zoals ontoereikende financiële middelen, inefficiënte organisatievormen en ontoepasbare arbeidsvoorwaarden. Hoewel het werk behouden bleef, gebeurde dit eerder ondanks dan dankzij de geboden randvoorwaarden.

9789083348353

ISBN 9789083348353

Rotterdam, mei 1987

Realisatie heruitgave januari

2024

Uitgeverij DE OVERKANT

Woord vooraf

In 1982 leek het Browndale-werk, een hulpvorm in Nederland als uniek voor de jeugdhulpverlening beschouwd, gedoemd te verdwijnen. De daarop geattendeerde Tweede kamer der Staten Generaal voorkwam dat.

Vijf jaar later hebben de besturen, directies en medewerkers van de jeugdhulpverleningsorganisaties die nu het Browndale-werk praktiseren, de ontwikkelingen van hun werk sedertdien geïnventariseerd. | Het resultaat daarvan vindt u terug in deze nota.

De nota begint met een samenvatting. In de daarop volgende hoofdstukken vindt u de in de samenvatting verwerkte thema's nader uitgewerkt.

Aan de hand van deze nota, die overigens niet uitputtend wil en kan zijn, kan de lezer vaststellen waartoe de (politieke) inspanning en besluitvorming in 1982 heeft geleid.

Peter-Paul J. Doodkorte, red.

Rotterdam, mei 1987

Hoofdstuk 1

SAMENVATTING

Een in Canada door John Brown op het terrein van de jeugdhulpverlening ontwikkelde werkmethodiek werd in de zeventiger jaren met succes in Nederland geïntroduceerd. Dit zogenaamde Browndale-werk, waaraan een uitgewerkte basisfilosofie ten grondslag ligt, is uitgewerkt tot een hulpverleningsmethodiek – voor kleinschalig van opzet zijnde, op het gezinsmodel geënte jeugdhulpverleningssettings.

Een tiental jaren later, in 1982, moest politiek ingrijpen door de leden van de Tweede Kamer der Staten Generaal (Vaste Kamercommissie voor Jeugdwelzijnswerk) voorkomen dat het Browndale-werk, als gevolg van organisatorische en financiële problemen bij de Stichting Browndale, zou verdwijnen.

Dit politieke ingrijpen vond zijn oorsprong in de door de politiek onderkende mogelijkheden die het Browndale-werk heeft in aanvulling op c.q. als alternatief voor het traditionele kinderbeschermings-internaat.

In praktische uitwerking betekende voortzetting van het Browndale-werk inpassing ervan in een aantal bestaande jeugdhulpverlenings-inrichtingen. Deze inpassing heeft, met name als gevolg van de te onderscheiden karakteristiek kleinschaligheid versus grootschaligheid, de nodige moeite gekost.

De organisatorische vormgeving nú is zodanig van aard, dat meer en meer gesproken kan worden van een groei naar een zodanig evenwichtige situatie, dat inhoudelijke werkontwikkeling mogelijk is.

Dé pijlers voor het Browndale-werk waren en zijn gebleven:

- a) De mensen die de inzet, betrokkenheid en vaardigheid hebben die nodig is om de Browndale-filosofie handen en voeten te geven.
- b) De gezamenlijk vastgestelde en onderschreven ijkpunten inzake methodiek en werkwijze.
- c) De daarop gebaseerde en de medewerkers geboden in service training.
- d) Een op de methodiek toegesneden en ingestelde organisatie.

Het bezuinigingsbeleid van de resp. zorgministeries, Justitie en W.V.C. staan haaks op het door de overheid voorgestane werkinhoudelijke beleid, vastgesteld op basis van de Interdepartementale Werkgroep. Residentiële Voorzieningen voor Jeugdigen (IWRV)- Interdepartementale werkgroep ambulante en preventieve voorzieningen (IWAPV), en andere beleidsnota's, dat onder meer de ontwikkeling van kleinschaligheid, waarmee het Browndale-werk doordrenkt is, voorstaat.

De (traditionele) financiële regelgeving bleek en blijkt niet of onvoldoende toegesneden op de organisatie-opzet en werkwijze van Browndale en aanverwante hulpvormen. Ook de voor het werk in onvoldoende (en nog altijd afnemende) mate beschikbare financiële, en als gevolg daarvan materiële middelen blijven de aandacht vragen c.q. behoeven verbetering.

Voor de voor het Browndale-werk toegewezen personele middelen geldt hetzelfde: slechts met veel passen en meten, interne verschuivingen en creativiteitszin is het beschikbare toereikend. De onlangs geboden mogelijkheid om daarbinnen ook het middenkader te kwalificeren laat dit onverlet.

Een extra probleem daarbij is het gegeven dat de CAO-welzijn, voor zover vigerend, onvoldoende of niet is toegesneden op de praktijk in de jeugdwelzijnssector in het algemeen en het Browndale-werk in het bijzonder.

Samenvattend moet geconstateerd worden dat, conform de opzet destijds, het Browndale-werk inderdaad voor de Nederlandse jeugdhulpverlening behouden is gebleven. Eerder echter ondanks dan dankzij de financiële en materiële kaders die de subsidiërende overheid daartoe bood.

Hoofdstuk 2

ORGANISATIE

algemeen

Nadat in de zeventiger jaren de Browndale-werkwijze (zie hoofdstuk 3) met succes in Nederland was geïntroduceerd, ontstond al snel een vrij groot netwerk van Browndale-settingen, verspreid over het gehele land.

De exploitatie van deze settingen geschiedde door een tweetal organisaties: de Stichting Browndale Nederland (met daaraan gelieerde instellingen/organisaties), die landelijk werkte en de Gunning Browndale Stichting, een zelfstandige, op lokaal niveau (Rotterdam) functionerende organisatie.

Toen de Stichting Browndale Nederland in 1982 als gevolg van financiële en organisatorische problemen failliet gegaan was, werden de toen bestaande Browndale-settingen in het noorden, oosten en zuiden van het land in een aantal bestaande jeugdhulpverleningsinrichtingen ingepast.

In de Randstad werd, samengaand met de Gunning Browndale Stichting, een nieuwe, enkel met de Browndale-werkwijze werkende jeugdhulpverleningsorganisatie, opgezet (voor een overzicht van de betrokken organisaties, hun spreiding en een organisatie-typering: zie bijlage 2).

Het op deze wijze continueren van het Browndale-werk werd eerst mogelijk nadat de Tweede Kamer der Staten Generaal,

Vaste Kamercommissie Jeugdwezijn zich, geattendeerd op de problemen bij de Stichting Browndale Nederland en de dreigende verdwijning van het Browndale-werk, politiek hierover had uitgesproken.

Een zo te noemen "motie Worrell¹", welke tot strekking had de opdracht aan de verantwoordelijke bewindslieden het behoud van het Browndale-werk voor de Nederlandse jeugdhulpverlening te garanderen, leidde het bieden van die mogelijkheden aan het particuliere initiatief.

de inpassing

De al gememoreerde organisatorische inpassing heeft overal zijn eigen, specifieke problemen gekend.

het noorden

In het noorden van het land waren bij de inpassing drie verschillende organisaties (zie bijlage 2) betrokken. In organisatorisch opzicht geen goede zaak. Het leidde tot planningsproblemen, onduidelijke en tijdrovende overlegstructuren, problemen in de personeels-technische zin (wie c.q. welke functionaris behoort tot wiens verantwoordelijkheid/personeelsformatie), verschillen in financiële systemen en afspraken, "eiland"-posities voor Browndale-bedden en -werkers, etc.

---

¹ Marinus Johannes Christiaan (Joop) Worrell (Amsterdam, 18 juni 1938 – Woudrichem, 17 januari 2022)[was een Nederlands politicus voor de PvdA. In de periode 1974-1989 was hij Tweede Kamerlid voor deze partij.

De fusie van twee van drie hier bedoelde organisaties is in dit verband een goede zaak. Het door deze nieuwe organisatie doen overnemen van de Browndale-bedden van de derde betrokken organisatie is noodzakelijk en zinvol om tot een goed en samenhangend geheel van het Browndale-werk te komen.

het oosten

In het oosten van het land werden de Browndale-settings ondergebracht bij één (grootschalige) organisatie. Met name de in de werkwijzen te onderscheiden karakteristieken, kleinschaligheid- grootschaligheid en alle daaruit voortvloeiende organisatorische en methodische consequenties hebben eerst tot spanning en wantrouwen tussen de in deze te onderscheiden groepen van medewerkers geleid.

Met de inzet van alle betrokkenen zijn zaken als vacaturestop, onderbezetting, inadequate huisvesting e.d. overwonnen en is langzaam maar zeker een vruchtbare samenwerking gegroeid.

het zuiden

In het zuiden werden de Browndale-settings ondergebracht c.q. ingesluisd bij een tweetal daar werkzame jeugdhulpverlenings-organisaties.

De opzet hier is, zoals ook geschetst bij de noordelijke organisaties, inefficiënt, tijdrovend en duur. Onder meer verschillen in de van toepassing zijnde rechtspositie-regelingen e.d. maken het wenselijk om zo spoedig mogelijk de Browndale-settings in één organisatie te realiseren.

het westen

In het westen van het land c.q. de Randstad werd, in samenwerking met de Gunning Browndale Stichting, een nieuwe jeugdhulpverleningsorganisatie opgezet. Deze organisatie is, als de oorspronkelijke Browndale-organisatie eertijds, volledig opgezet naar en ingesteld op kleinschalige hulpverleningsvormen, werkend op basis van de Browndale-filosofie.

Als gevolg hiervan kon en kan deze organisatie het bij Browndale ontwikkelde regio-denken (een beperkt aantal settings, tezamen met de daarbij behorende begeleidingsfunctionarissen en regio-coördinator vormen een zeker autonome werkeenheid) nader uitgewerkt en ontwikkeld worden.

Voor deze enkel met één hulpconcept werkende organisatie bleek de organisatorische vormgeving dan ook de minst problematische.

tenslotte

Uitgezonderd de organisatie in het westen des lands heeft voor de andere bij de inpassing betrokken organisaties een rol van groot belang gespeeld het gegeven dat in bijna alle gevallen de Browndale-settings min of meer als compensatie, voor capaciteitsreductie op het bedden-tal elders binnen die organisaties, "aangeboden" werden. De betreffende Browndale-settings kregen zo (toch) ook te maken met de personele en financiële consequenties van die capaciteitsreducties.

De effecten hiervan op de nu voor die Browndale-settingen beschikbare middelen, met name op het personele vlak, zijn ook vandaag de dag nog merkbaar. Wanneer zich in de toekomst, onverhoopt, soortgelijke situaties zouden aandienen, dient dit absoluut voorkomen te worden.

Hoofdstuk 3

Methodiek

algemeen

Het Browndale-werk vindt zijn oorsprong in Canada. Daar ontwikkelde John Brown een hulpverleningsmethodiek, gebaseerd op een uitgebreide mens- en werk-filosofie, voor de opvang en begeleiding van kinderen die in een moeilijke pedagogische situatie verkeren en die niet binnen het eigen milieu geholpen kunnen worden.

De Browndale-filosofie en -methodiek is vastgelegd in een aantal brochures en boekwerkjes (bijlage 1). Als meest belangrijke kenmerken van de filosofie zijn de volgende uitgangspunten te duiden:

- Elk kind is een uniek wezen
- Niet het ongezonde maar het gezonde verdient accent 3.
- Elk kind heeft behoefte aan identificatie-personen/-mogelijkheden
- Een kind wil erbij horen, gewenst en welkom zijn.

vormgeving

Deze uitgangspunten zijn vertaald in een hulpverleningsmethodiek voor, kleinschalig van opzet zijnde, op het gezinsmodel geënte, jeugdhulpverleningssettingen.

Belangrijke pijler voor het uitvoeren en daarmee het welslagen van de doelstelling is steeds de persoonlijke inzet,

betrokkenheid- en vaardigheid van de, aan de uitvoering van de methodiek vormgevende medewerkers en de continuïteit van het behandelingsproces.

Het behoud van de Browndale-methodiek is mede mogelijk gebleken als gevolg van het feit dat de medewerkers van de voormalige Stichting Browndale Nederland en de Gunning Browndale Stichting bij het vervolg c.q. de inpassing elders betrokken zijn gebleven. Hierdoor bleven kennis en know-how behouden, al leverde dit ook de nodige spanning bij henzelf en tussen hen en de overnemende organisaties op, onder meer vanwege nieuwe regelgeving e.d.

inservicetraining

Kennis en know-how bleven ook bewaard en ontwikkeld door en dankzij de zogenaamde Browndale-inservicetraining, welke als gevolg van politieke druk en ambtelijke medewerking eveneens gecontinueerd kon worden.

De opzet hiervan voorziet in aparte trainingen voor elke functiegroep. De inhoud, vormgeving en kwaliteit van deze inservicetrainingen, welke verzorgd worden door de Stichting Project- ontwikkeling Welzijnszorg (bijlage 3), wordt bewaakt, vastgesteld en geëvalueerd door de gezamenlijke directies van de bij het Browndale-werk betrokken organisaties. Zij zijn daartoe verenigd in het Landelijk Overleg Browndale-voorzieningen (L.O.B.), in welk overleg ook de verdere methodiekwontwikkeling, zowel inhoudelijk als financieel-organisatorisch, vorm gegeven en bewaakt wordt.

therapeutisch zomerkamp

Een bijzondere plaats in de Browndale-methodiek heeft het therapeutische zomerkamp dat een integraal onderdeel binnen de totale zienswijze van Browndale en het principe van normalisatie is.

Met kamp wordt niet het recreatieve kamperen bedoeld, maar het primitieve, het met elkaar omgaan in de natuur in samenhang en onderlinge samenwerking, die haast niet meer is te vinden in de moderne structuren.

Zo worden dimensies ontdekt meer is te in jezelf en bij anderen, die je niet kunt uiten of zien in de gewone stedelijke woon- en werkomgeving. Op grond van allerlei primitieve situaties en omstandigheden en de andere, vaak lagere, eisenstellingen, blijken de kampactiviteiten van grote waarde te zijn voor emotioneel gestoorde kinderen.

tenslotte

Het is, ook in de afgelopen vijf jaren, mogelijk gebleken mensen te vinden die de inzet, betrokkenheid en vaardigheid hebben die nodig is om de Browndale-werkwijze handen en voeten te geven. Uiteindelijk is het aan hen te danken dat de Browndale-werkwijze nog altijd gecontinueerd kan worden.

Hoofdstuk 4

Capaciteit

algemeen

De t.b.v. het Browndale-werk beschikbare bedden capaciteit is, ook na het faillissement van Browndale Nederland, in aantallen niet geheel, maar wel grotendeels dezelfde gebleven.

het noorden, oosten en zuiden

Bij de inpassing van de Browndale-settingen in resp. het noorden, oosten en zuiden waren steeds 22 bedden betrokken: 3 therapeutische gezinshuizen met een capaciteit van 6 en één normalisatie gezinshuis met een capaciteit van 4.

het westen

De oorspronkelijke bedden capaciteit was 56 (Browndale Noord- en Zuid-Holland).

De nieuwe organisatie startte met een capaciteit, groot 66 bedden. Met de bedden capaciteit van de Gunning Browndale Stichting werd dit 99 (per 01.01.83).

In het kader van de bezuinigingsoperatie jeugdhulpverlening, doorgevoerd in de kabinetsperiode Lubbers 1, is de capaciteit met ingang van 01.01.85 op 93 gesteld. De verdeling van deze bedden is als volgt: 9 therapeutische gezinshuizen, 5 normalisatie gezinshuizen en 4 adolescentenprogramma's.

tenslotte

De nu beschikbare Browndale-capaciteit is steeds goed bezet. Het aantal plaatsingsaanvragen overtreft verre de mogelijkheden, hetgeen lange wachttijden tot gevolg heeft.

Hoofdstuk 5

Personeelsformatie

algemeen

Erkenning/goedkeuring van het Browndale-werk bracht met dat alle bij de voortzetting van het Browndale-werk betrokken organisaties te maken kregen met een voor dat werk goedgekeurde personeelsformatie.

De medewerkers in de Browndale-settingen vielen (tot eind 1986) onder de werkingssfeer van de CAO-Welzijnswerk c.q. de daarin opgenomen regelingen.

Deze CAO wordt algemeen als groot goed, in het belang van mede- werkers en organisaties, beschouwd. Tezelfdertijd echter blijken delen van/bepalingen in deze CAO onvoldoende of niet te zijn toegesneden op werkwijzen als Browndale/kleinschaligheid. Het "werktijdenbesluit" is daarvan een goed voorbeeld.

Ten aanzien van de goedgekeurde personeelsformaties geldt overigens dat deze voor de uitvoering van het Browndale-werk in feite ontoereikend zijn. Slechts voor de enkel volgens de Browndale-filosofie werkende organisatie in het westen des lands is zij, met veel passen en meten, inzet en creativiteit, toereikend gemaakt.

De opbouw van de diverse personeelsformaties voorzag aanvankelijk niet of ten dele in een noodzakelijk gebleken middenkader (begeleidings- en coördinatiefuncties). Goed

en creatief samenspel tussen de diverse directies, de werkgeversvereniging en de subsidiegever heeft op dit punt tot de nodige positieve bijstellingen geleid.

het noorden, oosten en zuiden

Voor het Browndale-werk in resp. het noorden, oosten en zuiden van het land geldt met name een tekort in het benodigd aantal formatie-uren voor de ondersteunende functies (consulenten).

Structurele aanpak c.q. verbetering is gewenst, althans wanneer het directe werk niet extra belast wil blijven worden.

het westen

Als in het voorgaande al mogelijkheden voor de Browndale-organisatie in het westen des aangegeven bleken de personele mogelijkheden voor de Browndale-organisatie in het westen des lands uiteindelijk de meest gunstige.

De daar nu beschikbare personeelsformatie is, niet (te) ruim bemeten, beter dan elders in het land op te stellen kwaliteitseisen, voortvloeiend uit het werk, in- en afgesteld.

tenslotte

De intensiteit van het Browndale-werk brengt met zich dat een werker dit voor max. 2-3 jaar op adequate wijze kan opbrengen. Als gevolg hiervan is het personeelsverloop groot, hetgeen zware eisen stelt aan zaken als personeelswerving, personeelsbegeleiding en wat daarmee samengaat.

De bijzondere rol die de inservicetraining daarbij noodzakelijkerwijs met betrekking tot het levend houden van de methodiek(-ontwikkeling) heeft, mag daarbij niet onvermeld blijven.

Hoofdstuk 6

Arbeidsvoorwaarden

algemeen

De vormgeving van de arbeidsvoorwaarden is bij de uitvoeringsmogelijkheden het Browndale-werk zo belangrijk gebleken, dat aan dit onderwerp apart aandacht besteed mag en moet worden.

de cao

De arbeidsvoorwaarden welke binnen het welzijnswerk in het algemeen en de jeugdhulpverlening in het bijzonder gelden c.q. gehanteerd worden, vinden hun basis- ook nu de leden van de Werkgeversvereniging in het Jeugd welzijnswerk per 01.01.87 de CAO-Welzijn hebben opgezegd- in diezelfde CAO-Welzijn.

Deze CAO is, als raamovereenkomst, een goed ding. Tezeldertijd moeten wij constateren dat, in de praktijk van het welzijnswerk van alledag, wezenlijke onderdelen van deze CAO te krap, te knellend, zijn opgesteld (bijlage 4).

In het oog springend is daarbij de arbeidstijden-regeling welke met name afgestemd lijkt op een technisch, puur bedrijfsmatig personeel-beheer. De regeling houdt op geen enkele wijze of althans te gering rekening met de pedagogische waarden en uitgangspunten in het jeugd welzijnswerk.

Arbeidssatisfactie, hulppotentie en al hetgeen daarmee samengaat blijven hierdoor per definitie onder de maat of halen de maat wel, maar dan omdat-willens en wetens- de Cao-bepalingen met voeten getreden worden.

Daarom is het nodig dat binnen het raamwerk van de huidige CAO ruimte gecreëerd wordt voor gelijkwaardige, aard en doelstelling van het werk toegesneden regelingen.

De reeds genoemde Werkgeversvereniging in het Jeugdwelzijnswerk, de initiatiefgroep "Op Kleine Schaal", de directies van Browndale-voorzieningen en anderen deden daartoe al vaker voorstellen.

Met het opzeggen van de CAO-Welzijn per 01.01.87, met als doel te komen tot een eigen CAO-jeugdhulpverlening. Leken stappen in de goede richting gezet.

De weigerachtige houding van vakbondszijde over één en ander doet echter vermoeden dat dit knelpunt langer dan wenselijk (en noodzakelijk) zal blijven bestaan.

Het in oplossingen meedenken van alle betrokkenen. waaronder óók subsidiegever en politiek, is zeer gewenst.

Browndale

Het werken in een Browndale-setting impliceert in feite het kiezen voor een levensstijl. Levensstijl is moeilijk vast te leggen in (kille) regelgeving. Zij is gebaseerd op levens-beschouwelijke visie en de noodzakelijk vast te leggen regelgeving dient daarmee rekening te houden c.q. daarvoor ruimte te bieden. Een goede CAO-jeugdhulpverlening voorziet, vanuit de Browndale- optiek gezien, zowel in de belangen en

rechten van de medewerkers, alsook de belangen van de gehanteerde werkwijzen en daarmee de rechten van de hulp vragende jeugd.

tenslotte

De wens, neergelegd in het bovenstaande, vraagt creativiteit en flexibiliteit. Het is een beroep op alle bij de arbeidsvoorwaarden van werknemers betrokken partijen, de platgetreden paden te verlaten en nieuwe wegen te zoeken.

Hoofdstuk 7

Financiën

Het overgaan van de Browndale-bedden naar reeds bestaande, onder het subsidie-regime van het Ministerie van Justitie, directie kinderbescherming vallende inrichtingen, bracht voor de Browndale-werkers en-settingen een nagenoeg geheel ander systeem van subsidiering en budgettering met zich.

De financiële regelgeving en met name het daarbij behorende limietenstelsel, vroeg de nodige aandacht en afstemming. , limietenstelsel, vroeg de nodige aandacht en afstemming. h

het noorden, oosten, zuiden en westen

Voor alle bij de Browndale-inpassing betrokken organisaties geldt dat de beschikbare financiële ruimte ook aanzienlijk beperkt is geworden door de overname van de oude Browndale-inboedel. De kwaliteit hiervan was slecht en de vervanging, binnen de gestelde limieten, kon maar langzaam plaatsvinden.

Gezamenlijk optrekkend, ook met de overige residentiële jeugd- welzijnszorg in Nederland, wordt geprobeerd om via de daartoe geëigende wegen en gesprekken met de subsidiegever (sedert 01.01.87 in feite het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur) tot (een vorm van) budget financiering te komen, teneinde bestuur en directie de mogelijkheden te geven de beschikbare middelen zo doeltreffend mogelijk te besteden, met handhaving van de kwaliteit van de zorg.

tenslotte

Tot op de dag van vandaag, zo kan geconcludeerd worden, is de geldende subsidieregeling niet, althans te weinig, toegesneden gebleken op de organisatie-opzet en werkwijze van de Browndale-settingen. De noodzakelijke creativiteit van het management krijgt hierdoor onvoldoende stimulans.

De beschikbare financiële ruimte is daarenboven onvoldoende voor het voeren van een adequaat organisatiebeheer.

De financiële problematiek waarmee de jeugdhulpverleningsorganisaties in Nederland eind 1986/begin 1987 door de subsidiërende overheid zijn geconfronteerd, waarmee ook de landelijke politiek zeer wel bekend is, spreken in deze voor zich en doen, wanneer het gaat om kansen voor de jeugdhulpverlening, het ergste vrezen.

Hoofdstuk 8

Huisvesting

De huisvestelijke situatie van de Browndale-bedden was, voor en ten tijde van inpassing, slecht te noemen. Zij kon de toetsing aan de in deze door de subsidiegever, op basis van de kinderbeginselenwet te stellen eisen, onvoldoende doorstaan.

het noorden

Onvoldoende aandacht voor brandveiligheid en dergelijke maakten herhuisvesting van de drie therapeutische gezinshuizen noodzakelijk. De huisvesting van het normalisatie gezinshuis was wel adequaat. Het aparte Browndale-kantoor werd opgegeven. De coördinatie- en ondersteuningsfuncties kregen onderdak bij één van de, bij de inpassing betrokken organisaties.

het oosten

De Browndale-huisvesting in het oosten moest bij de inpassing verlaten worden: de toen in gebruik zijnde panden voldeden niet aan de eisen, te stellen aan huisvesting bestemd en bedoeld voor jeugdhulpverleningsdoeleinden.

Door de tijdslimiet die de subsidiegever gesteld had ten aanzien van het verlaten van de oude huisvesting is een noodsprong gemaakt: in de Doetinchemse wijk "de Huet" werd nieuwe huisvesting voor de therapeutische gezinshuizen en het normalisatie gezinshuis gevonden. De betreffende huizen staan vrij dicht bij elkaar en een verzadiging in de buurt met

betrekking tot tolerantie ten opzichte van de problematiek van de kinderen dreigt.

De betreffende huisvesting wordt ook als te krap ervaren. Een (meer gespreide) herhuisvesting, in de toekomst, is in dit verband gewenst.

Adequate kantoorruimte en een, uit de opzet en bedoeling van de Browndale-methodiek noodzakelijk voortvloeiend, activiteitscentrum was er eerst niet. In een later stadium is hierin wel voorzien.

Browndale Winterswijk

het zuiden

De huisvesting van staf- en kantoorruimte en activiteitscentrum was geregeld. Vanuit de overnemende

instellingen echter wordt geconstateerd dat de dubbelfunctie kantoor/activiteitencentrum binnen thans beschikbare ruimte onvoldoende gerealiseerd kan. De huisvesting van de therapeutische en normalisatie gezinshuizen lijkt onvoldoende afgestemd op de inhoudelijke werkwijze en wordt als te krap ervaren.

het westen

De huisvestelijke situatie van de Browndale-settingen in het westen was in belangrijke mate onvoldoende. Herhuisvesting en/of renovatie bleken nodig

In deze operatie kon ook de (her-)spreiding van de Browndale-verzorgingsgebieden gestalte krijgen, terwijl tevens de benodigde staf- en kantoorruimten annex activiteitencentra gerealiseerd konden worden.

Nu kan voor nagenoeg alle settingen over adequate huisvesting beschikt worden. De dubbelfunctie van het hoofdkantoor in combinatie met het regiokantoor (Rotterdam) voldoet niet geheel. Een oplossing hiervoor wordt gezocht.

tenslotte

De op dit punt zijdens de subsidiegever ondervonden ondersteuning en bijstand mag niet onvermeld blijven.

Hoofdstuk 9

De overheid

algemeen

De inpassing van de Browndale-bedden bij de betrokken jeugdhulp- verleningsorganisaties heeft de nodige aandacht en belangstelling gehad van de verschillende disciplines van de subsidiegever, Met name de rol van het Ministerie van Justitie, directie kinderbescherming, mag daarbij genoemd worden.

De houding van hen, lange tijd nogal ambivalent ten opzichte van het Browndale-werk, was, toen de nood aan de man kwam, ronduit ondersteunend bij de pogingen te voorkomen dat kinderen in problemen kwamen en werkers, die daarbij als hulpverleners betrokken waren, de dupe zouden worden. Naar vermogen is de nodige ondersteuning en advisering geboden. Het gesprek, met name op inspectieniveau, bleek altijd mogelijk.

het noorden, oosten, zuiden en westen

De door de subsidiegever getoonde bereidheid tot het geven van ondersteuning bij het inpassingsproces en, in later stadium, het behouden, bewaken en uitdiepen van de Browndale-filosofie en-methodiek ten spijt, is het algemene gevoel bij de in deze betrokkenen dat, onder meer als gevolg van bezuinigingsoperaties, te strakke regelgeving ten aanzien van (onder-)bezetting, personeelsformatie-opbouw e.d., onvoldoende materiële mogelijkheden geboden zijn. Dit

alles, met het gevolg dat té veel roofofbouw op de betrokken menskracht, zowel in fysieke als psychische zin, gepleegd werd.

tenslotte

De politieke besluitvorming die het behoud van het Browndale- werk mogelijk maakte was goed, maar in zijn conditionele voorwaarden te weinig uitgewerkt. Het overheidshandelen jegens de jeugdhulpverlening werd daarbij gekenmerkt door elkaar opvolgende, bezuinigingsaanlagen. En ook de (nabije) toekomst lijkt wat dat betreft opnieuw niet veel goeds of nieuw perspectief te bieden voor de jeugdwelziinszorg in totaliteit en de kleinschaligheid in het bijzonder.

Bijlage 1

Overzicht publicaties

1. *PHILOSOPHY AND RATIONALE OF BROWNDALE* - a guide to normal living by John C. Brown -

Samenvattend/beperkt overzicht van basisfilosofie c.q. uitgangspunten van het Browndale-werk, onder eindredactie van A. v.d. Broek.²

2. *HET THERAPEUTISCH GEZINSHUIS*

Een uitgebreide methodiekbeschrijving van het op Browndale-filosofie werkende therapeutische gezinshuis, onder eindredactie van A. v.d. Broek en R. Heydanus.

3. *HET AKTIVITEITENCENTRUM*

Een uitgebreide beschrijving van opzet en werkwijze van het activiteitencentrum, wezenlijk bestanddeel van de behandelingsmethodiek bij het therapeutisch gezinshuis, onder eindredactie van A. v.d. Broek en R. Heydanus.

4. *EEN (ONZE) WERKWIJZE*

Uitgebreide beschrijving van de werkwijze van het, op basis van de Browndale-filosofie werkende,

---

² 1) De uitgaven onder tot en met 3 zijn gerealiseerd onder verantwoordelijkheid van de in het Landelijk Overleg Browndale-voorzieningen (L.O.B.) vertegenwoordigde jeugdhulpverleningsorganisaties.

adolescentenprogramma, onder eindredactie van P.C. Destombes en P.P.J. Doodkorte.³

5. *METHODIEKBASIS "NORMALISATIE GEZINSHUIS"*

Een aanzet voor verdere methodiekontwikkeling bij het volgens de Browndale-filosofie werkende normalisatie gezinshuis, onder eindredactie van W.A.J. Derrix.

6. *GEEN VERGEEFS BEROEP*

Evaluatienota over de ontwikkeling van het Browndale-werk in Nederland in de periode 1982-1987, onder eindredactie van P.P.J. Doodkorte.

Exemplaren van alle genoemde uitgaven zijn te bestellen via het volgende postadres:

Postbus 28074 3003 KB ROTTERDAM

Telefonisch kunt u bestellen via telefoonnummer

010 - 466 32 55.

tenslotte

De verschillende jeugdhulpverleningsorganisaties die volgens de Browndale-filosofie werken hebben ieder afzonderlijk ook nog nadere informatiefolders, jaarverslagen e.d., het Browndale-werk betreffende, voorhanden. Exemplaren hiervan kunt u bij de organisaties zelf opvragen.

---

³ De uitgaven 4 tot en met 6 uitgaven zijn gerealiseerd onder verantwoordelijkheid van de Stichting Kleinschalige Hulpverlening aan Jongeren.

Bijlage 2

Overzicht jeugdhulpverleningsorganisaties met Browndale-settingen

HID-HERO-HIEM

Kerkstraat 51- 8701 HR BOLSWARD

DE DRIESPRONG

Postbus 316- 9200 AR DRACHTEN.

Het Kindertehuis Hid-Hero-Hiem te Bolsward biedt van oorsprong aan kinderen die om welke redenen dan ook, niet meer thuis kunnen wonen, opvang, begeleiding en behandeling tijdelijk een vervangende gezinssituatie.

De Driesprong, gevestigd te Drachten, biedt behandeling en begeleiding aan normaal begaafde, schoolgaande en werkende jongens met de mogelijkheid van interne training voor kamerbewoning.

Samen met de onder De Driesprong exploiteert de inmiddels na fusie ontstane organisatie Hid-Hero-Hiem/De Driesprong de Browndale-bedden in het noorden des lands.

Het ligt overigens in de bedoeling om, binnen de nieuwe organisatie, te komen tot verdere differentiatie c.q. vernieuwing in het hulpaanbod. Uitbreiding van de Browndale-capaciteit ligt daarbij in de rede. Ook de overname van de nu

onder verantwoordelijkheid van de Stichting Leefgroephuizen Friesland (SLF) vallende Browndale-bedden ligt in de lijn der verwachtingen.

STICHTING LEEFGROEPHUIZEN FRIESLAND

De Ruyterweg 70-72 8921 KM LEEUWARDEN

Dit is een tehuis voor normale jeugd, ook werkzaam als tehuis voor werkende jeugd en begeleide kamerbewoning.

Opgenomen worden: jongens en meisjes in de leeftijd van 6 tot 21 jaar, voogdij-, gezinsvoogdij- en vrije pupillen. Als eerder opgemerkt ligt het in de lijn der verwachtingen dat de door deze organisatie geëxploiteerde Browndale-bedden zullen overgaan naar Hid-Hero-Hiem/De Driesprong. Het oorspronkelijke idee, ook de S.L.F. te betrekken bij fusie met Hid-Hero-Hiem/De Driesprong lijkt niet (meer) realiseerbaar.

JONGENSHUIS "HARREVELD"

Kerkstraat 51 7135 JJ HARREVELD

"Harreveld" is gevestigd te Harreveld. Het is een jeugdhulpverleningsinstelling welke zich ten doel stelt de hulpverlening aan jongens en meisjes, in de leeftijdscategorie van 0-21 jaar, die op grond van gedrags- en/of schoolproblemen een specifieke opvoedingssituatie nodig hebben.

Van oorsprong is het een internaat voor gedrag problematische jongeren met interne mogelijkheden van L.B.O. Opgenomen worden: voogdij-, gezinsvoogdij- en vrije pupillen.

De totale bedden capaciteit van "Harreveld" is 133; 22 bedden daarvan behoren tot de Browndale-settingen t.b.v. het oosten.

JEUGDCENTRUM DE VLIERT

Boterweg 7 5213 HR 'S-HERTOGENBOSCH

Jeugdcentrum De Vliert is een instituut voor residentiële hulpverlening aan kinderen jeugdigen tot 21 jaar, die om psychosociale redenen tijdelijk uit huis zijn geplaatst. De totale capaciteit is 93 plaatsen. Jeugdcentrum De Vliert beschikt over een aantal gedifferentieerde voorzieningen, verspreid gelegen over 's-Hertogenbosch en omgeving:-

- directe opvang en oriëntatie –
- leefgroepen –
- therapeutische gezinshuizen –
- gezinshuizen –
- trainingscentra voor kamerbewoning.

Samen met de hierna genoemde organisatie exploiteert het jeugdcentrum de Browndale-bedden in het zuiden des lands.

"MARIA REGINA"

Kloosterweg 4 5844 AN STEVENSBEEK

"Maria Regina" is gevestigd te Stevensbeek. De doelstelling en aard van de inrichting is van oorsprong de behandeling van moeilijk opvoedbare meisjes. Opgenomen worden en vrije pupillen.

Capaciteit: 33 pupillen.

*STICHTING KLEINSCHALIGE HULPVERLENING AAN JONGEREN
Postbus 28074 3003 KB ROTTERDAM*

De Stichting Kleinschalige Hulpverlening aan Jongeren, gevestigd te Rotterdam, is werkzaam op het terrein van de (semi-)residentiële jeugdwelzijnszorg. Zij biedt kinderen en jongeren, die intensieve hulp behoeven, een ouder vervangende situatie. Een thuis in de vorm van kleinschalige programma's. Kleine leefgemeenschappen, in gewone huizen in de gewone straat.

Hulp wordt verleend aan: jongeren van 1 tot 21 jaar; voogdijpupillen, regeringspupillen, gezinsvoogdijpupillen en vrije pupillenplaatsingen. Bijzondere voorzieningen: behandeling vindt plaats volgens de zogenaamde Browndale-methodiek, in gewone woonhuizen verspreid in diverse gemeenten.

Capaciteit van alle huizen tezamen bedraagt 93 bedden. Daarnaast is er MERHABA, een dagopvangproject voor voortijdig schoolverlaters met een capaciteit van 20.

De capaciteit is organisatorisch gesproken onderverdeeld in drie regio's: Amsterdam (28 bedden), Gorinchem (26 bedden) en Rotterdam (39 bedden).

Bijlage 3

Stichting projectontwikkeling welzijnszorg

De Stichting Projectontwikkeling Welzijnszorg (SPW) is gevestigd te Limmen (Postbus 77, 1096 ZH LIMMEN).

De Stichting werd in juni 1979 opgericht. Zij stelt zich ten doel om, door middel van deskundigheidsbevordering en projectontwikkeling, de kwaliteit van de zorg te verhogen of te verbeteren

De SPW. richt zich in het bijzonder op de werkvelden Jeugdhulpverlening en Geestelijke Gezondheidszorg. Sinds 1983 wordt door de S.P.W., met instemming van en financiering door de overheid, de deskundigheidsbevordering verzorgd voor de zogenaamde "Browndale-methodiek-voortzettende" organisaties.

Het bijzondere van deze opdracht aan de SPW is dat alle medewerkers, op alle niveaus werkzaam, worden begeleid en getraind. De S.P.W. heeft hiervoor twee vaste medewerkers in dienst.

Bijlage 4

Cao-knelpunten

- **artikel 9**
Arbeidsovereenkomsten kunnen niet voor de duur van het werk afgesloten worden.
- **artikel 24**
De O.R.-opzet en-organisatie lijkt zich slecht te verhouden met de kleinschalige opzet en het karakter van ons werk; ook met betrekking tot de te verlenen faciliteiten.
- **artikel 25**
In combinatie met de salarisregeling A IX zitten er knelpunten in het aanstellingsniveau van groepsopvoeders, consulenten, begeleiders en coördinatoren. Bij aanvaarding van voorstellen over salariëring, opleiding e.d. voor consulenten, begeleiders enz. zit het probleem vooral bij de niet opgeleide groepsopvoeders.
- **artikel 29**
Arbeidsduur en werktijden De bepalingen in dit artikel zijn slechts op administratief en directioneel terrein, de medewerkers van de adolescenten- programma's en de huishoudelijke dienst te realiseren. Ze verhouden zich niet met aard, doelstelling en werkwijze in de therapeutische gezinshuizen en normalisatie gezins- huizen.

- **artikel 29 a**

zie artikel 29.

- **artikel 30**

Wat is binnen ons werk wanneer overwerk en hoe zou dit te bekostigen zijn (geldt met name voor pedagogisch personeel).

- **artikel 31**

Het werk in de pedagogische settings en met name in de therapeutische en normalisatie gezinshuizen laat zich niet in roosters vastleggen. Als gevolg daarvan kan slecht bepaald worden of en hoeveel onregelmatig gewerkt wordt. Overigens is het, gegeven de aard van het werk, heel logisch uit te gaan van zeer wisselende werktijden en-situaties, in de CAO onregelmatigheid genoemd. Wij betalen overigens onregelmatigheidstoeslag.

- **artikel 33, 35, verlof en vakantieverlof**

Deze artikelen verhouden zich in hun huidige betekenis slecht met ons werk. Slecht in die zin, dat werknemers in de therapeutische en normalisatie gezinshuizen tijdens de duur van het werk hun rechten in deze niet kunnen doen gelden (althans niet ten volle!).

- **artikel 39 - studiefaciliteiten**

Met name voor de medewerkers in de therapeutische en normalisatie gezinshuizen is het volgen van beroepsopleiding tijdens het werk moeilijk, gezien de een langdurige aard en de continuïteit van het werk. Toch is na verloop van jaren de opgedane ervaring in combinatie met

de inservicetraining niet mis te duiden. Kan de inservicetraining in deze niet meer status krijgen?

- **artikel 42, kampweek**

Zie artikel 33 en 35, in combinatie met artikel 29.

Een hulpverleningsvorm dreigde te verdwijnen. De daarop geattendeerde Tweede Kamer der Staten Generaal voorkwam dat.

Geen vergeefs beroep

Door Peter Paul J. Doodkorte

In 1982 dreigde het Browndale-werk, een kleinschalige jeugdhulpverleningsvorm gebaseerd op gezinsmodellen, te verdwijnen door financiële en organisatorische problemen.

Politiek ingrijpen voorkwam dit, waarna het werk werd geïntegreerd in bestaande jeugdhulporganisaties.

De methode, ontwikkeld in Canada, richtte zich op kleinschaligheid, intensieve begeleiding en de filosofie dat elk kind uniek en welkom is.

Ondanks de politieke steun bleef de voortzetting van Browndale kampen met structurele problemen, zoals ontoereikende financiële middelen, inefficiënte organisatievormen en ontoepasbare arbeidsvoorwaarden. Hoewel het werk behouden bleef, gebeurde dit eerder ondanks dan dankzij de geboden randvoorwaarden.

9789083348353

ISBN 9789083348353

Rotterdam, mei 1987

Realisatie heruitgave januari

2024

Uitgeverij DE OVERKANT

